

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1972 Nr. 45

A. TITEL

Overeenkomst tot wijziging van de op 3 augustus 1959 te Bonn tot stand gekomen Aanvullende Overeenkomst bij het NAVO-Verdrag nopens de rechtspositie der krijgsmachten, betreffende de in de Bondsrepubliek Duitsland gestationeerde buitenlandse krijgsmachten; Bonn, 21 oktober 1971

B. TEKST ¹⁾

**Agreement to amend the Agreement of 3 August 1959 to
Supplement the Agreement between the Parties to the
North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces
with respect to Foreign Forces stationed in the
Federal Republic of Germany**

The Kingdom of Belgium, the Federal Republic of Germany, the French Republic, Canada, the Kingdom of the Netherlands, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the United States of America,

Desiring to adapt Article 56 of the Agreement of 3 August 1959 to Supplement the Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces with respect to Foreign Forces stationed in the Federal Republic of Germany (hereinafter referred to as the "Supplementary Agreement to the NATO Status of Forces Agreement") and the provisions of the Protocol of Signature re Article 56, paragraph 9, to German law to the extent compatible with the special military requirements of the Allied Forces in the territory of the Federal Republic of Germany,

Have agreed as follows:

Article 1

Article 56 of the Supplementary Agreement to the NATO Status of Forces Agreement shall be amended as follows:

1. In paragraph 1 sub-paragraph (a) the words "and shop agreements (Dienstvereinbarungen)" shall be inserted after the words "decrees regulating working conditions (Dienstordnungen)".

2. Paragraph 2 shall read as follows:

(a) If a German Labour Court decides that the contract of employment has not come to an end by notice to terminate, and if during the Labour Court proceedings the employer has declared to the Court that continuation of employment is precluded by military interests particularly worthy of protection, the Court shall fix ex officio the compensation payable in the event that the continuation of the employment is refused. This procedure shall apply to proceedings to obtain protection against dismissal (Kündigungsschutzverfahren) as well as to other actions for a declaratory judgment (Feststellungsklage), or for damages or specific performance (Leistungsklage) arising out of the contract of employment. The amount of compen-

¹⁾ De Franse tekst is niet afgedrukt.

**Abkommen zur Änderung des Zusatzabkommens vom
3. August 1959 zu dem Abkommen zwischen den Parteien des
Nordatlantikvertrags über die Rechtsstellung ihrer Truppen
hinsichtlich der in der Bundesrepublik Deutschland
stationierten ausländischen Truppen**

Das Königreich Belgien, die Bundesrepublik Deutschland, die Französische Republik, Kanada, das Königreich der Niederlande, das Vereinigte Königreich Grossbritannien und Nordirland und die Vereinigten Staaten von Amerika,

Im dem Wunsche, Artikel 56 des Zusatzabkommens vom 3. August 1959 zu dem Abkommen zwischen den Parteien des Nordatlantikvertrags über die Rechtsstellung ihrer Truppen hinsichtlich der in der Bundesrepublik Deutschland stationierten ausländischen Truppen (im folgenden „Zusatzabkommen zum NATO-Truppenstatut“ genannt) und die Bestimmungen des Unterzeichnungsprotokolls zu Artikel 56 Absatz 9 dem deutschen Recht soweit anzugleichen, wie es sich mit den besonderen militärischen Bedürfnissen der verbündeten Truppen im Gebiet der Bundesrepublik Deutschland vereinbaren lässt,

Sind wie folgt übereingekommen:

Artikel 1

Artikel 56 des Zusatzabkommens zum NATO-Truppenstatut wird wie folgt geändert:

(1) In Absatz 1 Buchstabe a sind nach dem Wort „Dienstordnungen“ die Worte „und Dienstvereinbarungen“ einzufügen.

(2) Absatz 2 erhält folgende Fassung:

(a) Stellt ein deutsches Gericht für Arbeitssachen fest, dass das Arbeitsverhältnis durch eine Kündigung nicht aufgelöst ist und hat ihm der Arbeitgeber in dem arbeitsgerichtlichen Verfahren erklärt, dass der Weiterbeschäftigung besonders schutzwürdige militärische Interessen entgegenstehen, so hat das Gericht von Amts wegen eine Abfindung für den Fall festzusetzen, dass die Weiterbeschäftigung abgelehnt wird. Diese Regelung gilt sowohl für das Kündigungsschutzverfahren als auch für sonstige Klagen auf Feststellung oder auf Leistung aus dem Arbeitsverhältnis. Die Höhe der Abfindung richtet sich nach dem deutschen Arbeitsrecht. Die Ablehnung kann nur darauf gestützt werden, dass der Weiterbeschäftigung besonders schutz-

sation shall be determined according to the provisions of German labour law. A refusal to continue employment may only be based on the ground that continuation of employment is precluded by military interests particularly worthy of protection. Such a refusal must be submitted in writing by the highest service authority to the Labour Court without delay, and in any case, not later than twenty-one days after service of the court decision. The refusal shall be served by the Court upon the person under notice. Upon service of the refusal, the contract of employment shall be deemed to be terminated. Continued employment shall not preclude the filing of an appeal against the court decision. If continued employment is refused, the period prescribed for filing an appeal against the amount of compensation awarded shall not begin until the refusal has been served on the person under notice.

(b) The highest service authority within the meaning of this paragraph shall be the highest agency located in the Federal Republic of Germany that is administratively responsible for the employing agency of the person under notice.

(c) This paragraph shall not apply to members of works councils (Betriebsvertretungen).

Article 2

The Protocol of Signature re Article 56, paragraph 9, to the Supplementary Agreement to the NATO Status of Forces Agreement shall be amended as follows:

1. Paragraph 1 shall read as follows:

The individual administrative units and establishments (Betriebe) of a force or of a civilian component as set up in the territory of the Federal Republic of Germany and defined by the force concerned shall be agencies within the meaning of the Personnel Representation Law (Personalvertretungsgesetz) of 5 August 1955 (Bundesgesetzblatt Teil I, page 477), referred to in this Section as "the Law". Those headquarters which are administratively immediately subordinate to the highest service authority of a force and to which other agencies are administratively subordinate shall be the intermediate authorities. The highest service authority shall be the headquarters of a force, designated by the sending State concerned, exercising final authority over matters that are subject to works council participation.

2. The first and second sentences of paragraph 2 shall be deleted; in the third sentence the words "of a district works council" shall be replaced by the words "of a works council above the local level (Stufenvertretung)".

3. The first sentence of paragraph 3 shall read as follows:

In discussions with the works council, the head of the agency may be represented by a person holding a responsible position in the

würdige militärische Interessen entgegenstehen; sie kann nur durch eine gegenüber dem Prozessgericht unverzüglich, spätestens binnen 21 Tagen nach Zustellung des Urteils abzugebende schriftliche Erklärung der obersten Dienstbehörde erfolgen. Die Erklärung ist dem Gekündigten durch das Gericht zuzustellen. Mit der Zustellung der Ablehnungserklärung an den Gekündigten gilt das Arbeitsverhältnis als aufgelöst. Die Weiterbeschäftigung schliesst die Einlegung eines Rechtsmittels gegen das Urteil nicht aus. Wird die Weiterbeschäftigung abgelehnt, so beginnt die Frist zur Einlegung eines Rechtsmittels, mit dem das Urteil hinsichtlich der Höhe der Abfindung angefochten wird, erst mit der Zustellung der Ablehnungserklärung an den Gekündigten.

(b) Oberste Dienstbehörde im Sinne dieses Absatzes ist die in der Bundesrepublik Deutschland gelegene höchste, für die Beschäftigungsdienststelle des gekündigten Arbeitnehmers verwaltungsmässig zuständige Dienststelle.

(c) Dieser Absatz gilt nicht für die Mitglieder der Betriebsvertretungen.

Artikel 2

Das Unterzeichnungsprotokoll zu Artikel 56 Absatz 9 des Zusatzabkommens zum NATO-Truppenstatut wird wie folgt geändert:

(1) Absatz 1 erhält folgende Fassung:

Dienststellen im Sinne des Personalvertretungsgesetzes vom 5. August 1955 (Bundesgesetzblatt Teil I Seite 477) – im folgenden als das „Gesetz“ bezeichnet – sind die einzelnen Verwaltungsstellen und Betriebe einer Truppe und eines zivilen Gefolges in der Bundesrepublik Deutschland nach näherer Bestimmung durch die betreffende Truppe. Mittelbehörden sind die der obersten Dienstbehörde einer Truppe verwaltungsmässig unmittelbar unterstellten Behörden, denen verwaltungsmässig weitere Dienststellen nachgeordnet sind. Oberste Dienstbehörden sind die Hauptquartiere einer Truppe, wie sie von den entsprechenden Entsendestaaten näher bestimmt werden, und die die endgültige Entscheidung über Angelegenheiten haben, an denen die Betriebsvertretungen beteiligt sind.

(2) Absatz 2, Sätze 1 und 2 werden gestrichen; im verbleibenden Satz 3 werden die Worte „einer Bezirksbetriebsvertretung“ durch die Worte „der Stufenvertretungen“ ersetzt.

(3) Absatz 3 Satz 1 erhält folgende Fassung:

Der Dienststellenleiter kann sich bei Besprechungen mit der Betriebsvertretung durch eine Person vertreten lassen, die in der Leitung

management of the agency and authorized to negotiate with the works council to the same extent as the head of the agency.

The second and third sentences shall be deleted.

4. Paragraph 4 shall read as follows:

Application of those provisions of the Law which govern eligibility for works council office, and relate to length of employment with an agency, may be waived if so agreed by the majority of employees of a given agency and the head of such agency. Persons entitled to vote in works council elections, but not possessing the voting right for the German Bundestag for lack of German nationality, shall be eligible for works council office if they meet all other requirements and have been employed for three years by the same sending State in the territory of the Federal Republic of Germany.

5. Paragraphs 5 and 12 shall be deleted and paragraphs 6 to 11 inclusive, shall be renumbered as paragraphs 5 to 10 inclusive.

6. In paragraph 5, sentence 2, the words "highest authority" shall be replaced by the words "highest service authority".

7. Paragraph 6 shall read as follows:

(a) The rights of co-determination provided for in the Law shall be applicable with respect to:

the implementation of vocational training schemes established by the force concerned, and

the management of welfare facilities maintained exclusively for civilian labour.

They shall also be applicable with respect to:

the establishment of the beginning and end of daily work hours and breaks,

the determination of the time and place of payment of earnings, and

the drawing up of the leave plan,

to the extent that in a given case no compelling reasons exist making the exercise of those rights incompatible with the fulfilment of the defence responsibilities of the force; in the case of disagreement as to whether such reasons exist, the highest service authority shall decide on the matter and transmit a written statement of its decision to the chairman of the works council involved.

(b) In other cases of co-determination provided for in the Law as well as in those cases where the rights of co-determination are not applicable by virtue of the second sentence of sub-paragraph (a) above, the co-operation procedure shall apply.

der Dienststelle verantwortlich tätig und zur Verhandlung mit der Betriebsvertretung in dem gleichen Umfange wie der Dienststellenleiter bevollmächtigt ist.

Die Sätze 2 und 3 werden gestrichen.

(4) Absatz 4 erhält folgende Fassung:

Von der Anwendung der Vorschriften des Gesetzes über die Wählbarkeit zu einer Betriebsvertretung, die die Dauer der Zugehörigkeit zu Dienststellen betreffen, kann Abstand genommen werden, soweit zwischen der Mehrheit der Arbeitnehmer und dem Arbeitgeber hierüber eine Verständigung herbeigeführt wird. Wahlberechtigte, die das Wahlrecht für den Deutschen Bundestag wegen des Fehlens der deutschen Staatsangehörigkeit nicht besitzen, sind beim Vorliegen der sonstigen Voraussetzungen wählbar, wenn sie drei Jahre im Gebiet der Bundesrepublik Deutschland bei dem gleichen Entsendestaat beschäftigt gewesen sind.

(5) Die Absätze 5 und 12 werden gestrichen, die Absätze 6 bis 11 erhalten die Ziffern 5 bis 10.

(6) In Absatz 5 Satz 2 werden die Worte „der höchsten Behörde“ durch die Worte „der obersten Dienstbehörde“ ersetzt.

Absatz 6 erhält folgende Fassung:

(a) Das im Gesetz vorgesehene Mitbestimmungsrecht findet Anwendung bei

der Durchführung der von der betreffenden Truppe vorgesehenen Berufsausbildung und

der Verwaltung der ausschliesslich für die zivilen Arbeitskräfte unterhaltenen Wohlfahrtseinrichtungen.

Es findet ferner Anwendung bei

der Festlegung des Beginns und des Endes der täglichen Arbeitszeit und der Pausen,

der Festlegung der Zeit und des Ortes der Auszahlung der Arbeitsentgelte und

der Aufstellung des Urlaubsplanes,

soweit der Mitbestimmung im Einzelfall nicht zwingende Gründe der Erfüllung der Verteidigungspflichten der Truppe entgegenstehen; über das Vorliegen solcher Gründe entscheidet im Streitfalle die oberste Dienstbehörde durch schriftliche dem Vorsitzenden der betreffenden Betriebsvertretung zuzustellende Erklärung.

(b) In den übrigen im Gesetz vorgesehenen Fällen der Mitbestimmung sowie in den Fällen, in denen nach Buchstabe a Satz 2 die Mitbestimmung entfällt, findet das Mitwirkungsverfahren Anwendung.

(c) The conciliatory committee envisaged in the co-determination procedure shall consist of two members, one to be appointed by the highest service authority and one by the appropriate works council of that authority, as well as an impartial chairman to be agreed upon by both sides. If no agreement can be reached on the chairman, the appointment shall be made by the Secretary General of the North Atlantic Treaty Organisation. The highest service authority may insist upon the members of the conciliatory committee being cleared to handle classified material.

Article 3

1. The provisions applicable prior to the coming into force of this Agreement shall continue to apply to proceedings, instituted before the entry into force of this Agreement, to obtain protection against dismissal as well as to other actions for a declaratory judgment or for damages or specific performance arising out of the contract of employment.
2. The period of office of works councils existing at the date of entry into force of the present Agreement shall remain unaffected.

Article 4

1. This Agreement shall be subject to ratification or approval. The instruments of ratification or approval shall be deposited by the signatory States with the Government of the United States of America which shall notify each signatory State of the date on which the instruments are deposited.
2. This Agreement shall enter into force thirty days after the deposit of the last instrument of ratification or approval.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned Representatives duly authorized thereto have signed this Agreement.

DONE at Bonn, this twenty-first day of October 1971, in the German, English and French languages, all three texts being equally authentic, in a single original, which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America, which shall transmit a certified true copy to each signatory State.

For the Kingdom of Belgium
Für das Königreich Belgien

(sd.) CONSTANT SCHUURMANS

(c) Die im Mitbestimmungsverfahren vorgesehene Einigungsstelle besteht je aus einem von der obersten Dienstbehörde und von der bei ihr bestehenden zuständigen Betriebsvertretung bestellten Beisitzer sowie aus einem unparteiischen Vorsitzenden, auf dessen Person sich beide Teile einigen. Kommt eine Einigung über die Person des Vorsitzenden nicht zustande, so bestellt ihn der Generalsekretär der Nordatlantikvertrags-Organisation. Die oberste Dienstbehörde kann verlangen, dass die Mitglieder der Einigungsstelle zum Umgang mit Verschlusssachen ermächtigt sind.

Artikel 3

(1) Für Kündigungsschutzverfahren sowie für sonstige Klagen auf Feststellung oder auf Leistung aus dem Arbeitsverhältnis die vor dem Inkrafttreten dieses Abkommens anhängig geworden sind, bleiben die bisherigen Vorschriften massgebend.

(2) Die Dauer der Amtszeit der bei Inkrafttreten dieses Abkommens bestehenden Betriebsvertretungen bleibt unberührt.

Artikel 4

(1) Dieses Abkommen bedarf der Ratifizierung oder Genehmigung. Die Unterzeichnerstaaten hinterlegen die Ratifikations- oder Genehmigungsurkunden bei der Regierung der Vereinigten Staaten von Amerika; diese setzt jeden Unterzeichnerstaat über den Zeitpunkt der Hinterlegungen in Kenntnis.

(2) Dieses Abkommen tritt dreissig Tage nach Hinterlegung der letzten Ratifikations- oder Genehmigungsurkunde in Kraft.

ZU URKEND DESSEN haben die unterzeichneten, hierzu gehörig befugten Vertreter dieses Abkommen unterschrieben.

GESCHEHEN zu Bonn am 21. Tage des Monats Oktober 1971, in deutscher, englischer und französischer Sprache, wobei jeder Wortlaut gleichermassen verbindlich ist, in einer Urschrift, die im Archiv der Regierung der Vereinigten Staaten von Amerika hinterlegt wird; diese übermittelt jedem Unterzeichnerstaat eine beglaubigte Abschrift.

*For the Federal Republic of Germany
Für die Bundesrepublik Deutschland*

(sd.) PAUL FRANK

For the French Republic
Für die Französische Republik

(sd.) JEAN SAUVAGNARGUES

For Canada
Für Kanada

(sd.) GORDON GALE CREAN

For the Kingdom of the Netherlands
Für das Königreich der Niederlande

(sd.) J. A. BEELAERTS

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
Für das Vereinigte Königreich Grossbritannien und Nordirland

(sd.) BROOKS RICHARDS

For the United States of America
Für die Vereinigten Staaten von Amerika

(sd.) KENNETH RUSH

C. VERTALING**Overeenkomst tot wijziging van de Aanvullende Overeenkomst van 3 augustus 1959 bij het Verdrag tussen de Staten die partij zijn bij het Noordatlantisch Verdrag nopens de rechtspositie van hun krijgsmachten, betreffende de in de Bondsrepubliek Duitsland gestationeerde buitenlandse krijgsmachten**

Het Koninkrijk België, de Bondsrepubliek Duitsland, de Franse Republiek, Canada, het Koninkrijk der Nederlanden, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en de Verenigde Staten van Amerika,

Geleid door de wens artikel 56 van de Aanvullende Overeenkomst van 3 augustus 1959 bij het Verdrag tussen de Staten die partij zijn bij het Noordatlantisch Verdrag nopens de rechtspositie van hun krijgsmachten, betreffende de in de Bondsrepubliek Duitsland gestationeerde buitenlandse krijgsmachten (hierna te noemen „Aanvullende Overeenkomst bij het NAVO-Status Verdrag”) en de bepalingen van het Protocol van ondertekening, behorend bij artikel 56, negende lid, aan te passen aan de Duitse wetgeving, voor zover zulks verenigbaar is met de bijzondere militaire behoeften van de Geallieerde krijgsmachten op het grondgebied van de Bondsrepubliek Duitsland,

Zijn als volgt overeengekomen:

Artikel 1

Artikel 56 van de Aanvullende Overeenkomst bij het NAVO-Status Verdrag wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, letter (a), worden na de woorden „dienstreglementen (Dienstordnungen)” ingevoegd de woorden „en overeenkomsten tot het verrichten van diensten (Dienstvereinbarungen)”.

2. Het tweede lid wordt als volgt gelezen:

(a) Indien een Duitse rechter in arbeidszaken beslist dat een arbeidsovereenkomst niet is geëindigd door opzegging, en indien de werkgever tijdens de procedure voor het arbeidszakengerecht heeft verklaard dat militaire belangen die een bijzondere bescherming verdienen zich verzetten tegen voortzetting van het dienstverband, stelt de rechter ambtshalve de schadeloosstelling vast die moet worden betaald indien voortzetting van het dienstverband wordt geweigerd. Deze procedure geldt zowel voor acties ingesteld om bescherming tegen ontslag te verkrijgen (Kündigungsschutzverfahren), als voor andere acties ingesteld hetzij om een declaratoire uitspraak (Feststellungsklage) te verkrijgen, hetzij om de nakoming van een bepaal-

de, uit de arbeidsovereenkomst voortvloeiende verplichting te eisen (Leistungsklage). Het bedrag der schadeloosstelling wordt vastgesteld in overeenstemming met de bepalingen van de Duitse arbeidswetgeving. Een weigering kan slechts worden gegrond op het feit dat militaire belangen die een bijzondere bescherming verdienen zich verzetten tegen voortzetting van het dienstverband. Een zodanige weigering dient onverwijld, doch in elk geval niet later dan 21 dagen na de betekening van de rechterlijke beslissing, door de hoogste commandant schriftelijk ter kennis te worden gebracht van de rechter voor arbeidszaken. Deze verklaring dient door de rechter aan de ontslagen persoon te worden betekend. Door de betekening van de verklaring van weigering wordt de arbeidsovereenkomst geacht te zijn beëindigd. De voortzetting van het dienstverband sluit de mogelijkheid niet uit tegen de beslissing in beroep te gaan. Indien voortzetting van het dienstverband wordt geweigerd, begint de voorgeschreven termijn voor het in beroep gaan tegen de uitspraak inzake het bedrag der toegekende schadeloosstelling niet te lopen alvorens de verklaring van weigering aan de ontslagen persoon is betekend.

(b) De hoogste commandant in de zin van dit lid is de hoogste in de Bondsrepubliek Duitsland geplaatste autoriteit die administratief verantwoordelijk is voor de dienst, waarbij de ontslagen persoon een betrekking vervulde.

(c) Dit lid is niet van toepassing op leden van ondernemingsraden (Betriebsvertretungen).

Artikel 2

Het Protocol van Ondertekening, behorend bij artikel 56, negende lid, bij de Aanvullende Overeenkomst bij het NAVO-Status Verdrag, wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gelezen:

De individuele administratieve onderdelen en inrichtingen (Betriebe) van een krijgsmacht of van een civiele dienst in de Bondsrepubliek Duitsland zoals door de betrokken krijgsmacht omschreven, worden beschouwd als diensten in de zin van de Wet inzake de vertegenwoordiging van personeel (Personalvertretungsgesetz) van 5 augustus 1955 (Bundesgesetzblatt, Deel I, blz. 477), hierna te noemen „de Wet”. De hoofdkwartieren die administratief rechtstreeks ondergeschikt zijn aan de hoogste commandant van een krijgsmacht en waaraan andere diensten administratief ondergeschikt zijn, zijn de bemiddelingsautoriteiten. De hoogste commandant is het hoofdkwartier van een krijgsmacht, als zodanig aangewezen door de betrokken Staat van herkomst, bij wie de eindbeslissing berust in aangelegenheden waarbij de ondernemingsraden betrokken zijn.

2. De eerste en tweede volzin van het tweede lid vervallen; in de derde volzin wordt in plaats van „van een districtondernemings-

raad" gelezen: „van een ondernemingsraad op hoger dan plaatselijk niveau (Stufenvertretung)".

3. De eerste volzin van het derde lid wordt als volgt gelezen:

Bij besprekingen met de ondernemingsraad kan het hoofd van de dienst zich laten vertegenwoordigen door een persoon die in de leiding van de dienst een verantwoordelijke positie bekleedt en die terzake van het onderhandelen met de ondernemingsraad dezelfde bevoegdheid bezit als het hoofd van de dienst.

De tweede en de derde volzin vervallen.

4. Het vierde lid wordt als volgt gelezen:

De toepassing van de bepalingen in de Wet die de verkiesbaarheid voor het zitting nemen in de ondernemingsraad regelen en betrekking hebben op de duur van het dienstverband met een dienst, kan terzijde worden gesteld indien de meerderheid van de werknemers van een bepaalde dienst en het hoofd van deze dienst zulks overeenkomen. Personen die gerechtigd zijn deel te nemen aan verkiezingen voor de ondernemingsraad, doch geen stemrecht voor de Duitse Bondsdag bezitten, omdat zij geen Duits staatsburger zijn, zijn verkiesbaar voor de ondernemingsraad als zij aan alle andere vereisten voldoen en gedurende drie jaar op het grondgebied van de Bondsrepubliek Duitsland in dienst zijn van een en dezelfde Staat van herkomst.

5. Het vijfde en twaalfde lid vervallen; het zesde tot en met het elfde lid krijgen de nummers 5 tot en met 10.

6. In de tweede volzin van het vijfde lid worden de woorden „de hoogste autoriteit" vervangen door: „de hoogste commandant".

7. Het zesde lid wordt als volgt gelezen:

(a) Het recht van medezeggenschap dat in de Wet is voorzien, is van toepassing op:

de uitvoering van de door de betrokken krijgsmacht ingestelde beroepsopleiding, en
het beheer over de inrichtingen van welzijnszorg die uitsluitend voor het burgerpersoneel zijn bestemd.

Het recht is bovendien van toepassing op:

de vaststelling van de dagelijkse werk- en rusttijden,
de vaststelling van de tijd en de plaats van uitbetaling van de lonen, en

de opstelling van het verlofschema,

in zoverre de medezeggenschap in de gegeven situatie om dwingende redenen niet verenigbaar is met de vervulling van de verdedigingsverplichtingen van de krijgsmacht; wanneer er verschil van mening over de aanwezigheid van zodanige redenen bestaat, beslist de hoogste commandant en deelt hij zijn beslissing schriftelijk mede aan de voorzitter van de betrokken ondernemingsraad.

(b) Wanneer de Wet voorziet in medezeggenschap in andere gevallen, of in gevallen waarin medezeggenschap niet van toepassing is op grond van de tweede zin, letter a, wordt de samenwerkingsprocedure toegepast.

(c) De bemiddelingscommissie waarin de medezeggenschapsprocedure voorziet, bestaat uit twee leden, van wie er een benoemd wordt door de hoogste commandant en een door de bij hem ingestelde bevoegde ondernemingsraad, alsmede uit een onpartijdige voorzitter over wie beide partijen overeenstemming behoren te bereiken. Indien over de voorzitter geen overeenstemming kan worden bereikt, wordt hij benoemd door de Secretaris-Generaal van de Noordatlantische Verdragsorganisatie. De hoogste commandant kan erop aandringen dat de leden van de bemiddelingscommissie gemachtigd zijn geclassificeerde stukken te behandelen.

Artikel 3

1. Voor acties, ingesteld om bescherming tegen ontslag te verkrijgen (Kündigungsschutzverfahren), zowel als voor andere acties, ingesteld hetzij om een declaratoire uitspraak (Feststellungsklage) te verkrijgen, hetzij om de nakoming van een bepaalde, uit een arbeidsovereenkomst voortvloeiende verplichting te eisen (Leistungsklage), die vóór de inwerkingtreding van deze Overeenkomst zijn ingesteld, blijven de geldende voorschriften van toepassing.

2. De duur van de ambtstermijn der ondernemingsraden die op het tijdstip van inwerkingtreding van deze Overeenkomst in functie zijn, blijft onaangetaast.

Artikel 4

1. Deze Overeenkomst dient te worden bekrachtigd of goedgekeurd. De ondertekenende Staten leggen hun akte van bekrachtiging of goedkeuring neder bij de Regering van de Verenigde Staten van Amerika, die elk der ondertekenende Staten in kennis stelt van de datum van nederlegging.

2. Deze Overeenkomst treedt in werking dertig dagen na de nederlegging van de laatste akte van bekrachtiging of goedkeuring.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondertekenende vertegenwoordigers, daartoe behoorlijk gemachtigd, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN te Bonn, de 21ste oktober 1971, in de Duitse, de Engelse en de Franse taal, zijnde de drie teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar, dat wordt nedergelegd in het archief van de Regering der Verenigde Staten van Amerika, die daarvan aan elke ondertekenende Staat een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift doet toekomen.

(Voor de ondertekeningen zie blz. 8 e.v. van dit Tractatenblad.)

D. GOEDKEURING

De Overeenkomst behoeft de goedkeuring der Staten-Generaal ingevolge artikel 60, tweede lid, der Grondwet, alvorens te kunnen worden bekrachtigd of goedgekeurd.

E. BEKRACHTIGING

Bekrachtiging of goedkeuring van de Overeenkomst is voorzien in artikel 4, eerste lid.

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van de Overeenkomst zullen ingevolge artikel 4, tweede lid, in werking treden dertig dagen na de nederlegging van de laatste akte van bekrachtiging of goedkeuring.

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, zal de Overeenkomst alleen voor Nederland gelden.

J. GEGEVENS

Van de op 3 augustus 1959 te Bonn tot stand gekomen Aanvullende Overeenkomst bij het NAVO-Verdrag nopens de rechtspositie der krijgsmachten, betreffende de in de Bondsrepubliek Duitsland gestationeerde buitenlandse krijgsmachten, met Protocol van ondertekening, naar welke Aanvullende Overeenkomst onder meer in de preambule tot de onderhavige Overeenkomst wordt verwezen, zijn de Engelse en de Duitse tekst geplaatst in *Trb.* 1960, 37. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1968, 105.

Uitgegeven de vierentwintigste april 1972.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W. K. N. SCHMELZER.